

Nr 106

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ökade resurser för statlig företagsetablering inom ramen för ett särskilt bolag m. m. jämte motioner.

(5:e avd.)

Propositionen

I propositionen nr 56 har Kungl. Maj:t under återopande av utdrag av statsrådsprotokollet över industriärenden för den 14 mars 1969 föreslagit riksdagen att 1) till Tecknande av aktier i Svenska Industrietableringsaktiebolaget under fonden för statens aktier för budgetåret 1969/70 anvisa ett investeringsanslag av 9 700 000 kr., 2) medge att Svenska Utvecklingsaktiebolaget utövar rösträtt för statens aktier i Svenska Industrietableringsaktiebolaget vid bolagsstämma samt uppbär avkastning av aktierna, 3) bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ställa garanti för lån till Svenska Industrietableringsaktiebolaget intill ett belopp av 20 000 000 kr. jämte ränta.

I syfte att genom statligt företagande skapa nya sysselsättningstillfällen tillkallades i november 1968 en delegation för statlig industrietablering. Bakgrunden till denna åtgärd var framför allt de sysselsättningssvårigheter som med särskild skärpa gjort sig gällande i skogslänen. I propositionen föreslås att i huvudsak de uppgifter som nu åvilar den s. k. industrietableringsdelegationen överförs till ett särskilt bolag. För det angivna syftet bör enligt vad som föreslås i propositionen användas det bolag, Svenska Industrietableringsaktiebolaget, SVETAB, som Svenska Utvecklingsaktiebolaget redan bildat efter samråd med industrietableringsdelegationen och som för närvarande har ett aktiekapital av 5 000 kr. I samband härmed föreslås detta bolag tillföras 9,6 milj. kr. som aktiekapital och reservfond. Etableringsbolagets syfte skall vara att skapa nya arbetstillfällen framför allt genom företags-etablering.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 964 av herrar Strandberg och Åkerlund samt II: 1107 av herr Magnusson i Borås m. fl. vari hemställts att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag om teckning av aktier i SVETAB m. m.

måtte besluta att bolagets verksamhet skall koncentreras till Norrbottens län samt i första hand inriktas på att bättre utnyttja de av staten ägda eller kontrollerade tillgångarna i länet,

dels de likalydande motionerna I: 980 av herr Dahlén och II: 1127 av herr Wedén m. fl. vari hemställts att riksdagen 1) bifaller Kungl. Maj:ts proposition nr 56 endast under förutsättning att de i motionerna angivna lokaliseringpolitiska syftena tillgodoses samt 2) ger till känna vad i motionerna i övrigt anförts särskilt beträffande redovisning för riksdagen av bolagets fortlöpande verksamhet,

dels de likalydande motionerna I: 981 av herr Johan Olsson m. fl. och II: 1126 av herr Nilsson i Tvärålund m. fl. vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 56 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam prövning och förslag till riksdagen angående uppgifter och riktlinjer för statlig företagsamhet i näringslivet med likvärdiga konkurrensvillkor som gäller för enskilda och kooperativa företag.

Utskottet

I propositionen anförts att industrietableringsdelegationen tillkallades såsom ett provisorium i avvaktan på att en ny organisation för den statliga företagsgruppen långsiktigt skulle kunna skapa bättre förutsättningar och former för en expansion av den statliga företagsamheten. Uppdraget att framlägga förslag till en sådan organisation har anförtrotts den s. k. företagsdelegationen, vilken i januari i år avgav sitt första delbetänkande »Förslag till samordning». I propositionen anges att remissbehandlingen av detta delbetänkande nu är slutförd och att delegationens förslag är föremål för beredning inom industridepartementet. Företagsdelegationen har i sitt delbetänkande bl. a. framfört synpunkter på hur en verksamhet av den typ som nu bedrivs inom industrietableringsdelegationen bör organiseras i samband med inrättandet av ett förvaltningsbolag för vissa av de statliga företagen. Departementschefen anser — mot bakgrund av erfarenheterna av verksamheten inom industrietableringsdelegationen och de synpunkter som framlagts i remissyttranden över företagsdelegationens delbetänkande — att man nu bättre kan bedöma vilka de mest ändamålsenliga formerna är för den statliga industrietableringsverksamheten.

Utskottet har funnit det motiverat att den verksamhet som för närvarande bedrivs inom industrietableringsdelegationen övertas av en självständig juridisk person, ett statligt industrietableringsbolag. Då det måste föreligga ett klart behov av ett nära samarbete med Svenska Utvecklingsaktiebolaget synes det utskottet välbetänkt att använda det bolag, Svenska Industrietableringsaktiebolaget, SVETAB, som utvecklingsbolaget redan bildat efter samråd med industrietableringsdelegationen.

I likhet med departementschefen finner utskottet det angeläget att kraftfulla åtgärder vidtas för att komma till rätta med de i propositionen angivna sysselsättningssvårigheterna.

I motionerna I: 964 och II: 1107 föreslås att SVETAB:s verksamhet i allt väsentligt skall koncentreras till Norrbottens län. De lokaliseringspolitiska aspekterna betonas även i motionerna I: 980 och II: 1127.

Med anledning av vad i nämnda motioner anförts i denna fråga får utskottet erinra om att SVETAB enligt vad som framgår av statsrådsprotokollet förutsättes ägna särskild uppmärksamhet åt industrietablering i regioner med sysselsättningsvårigheter. Utskottet finner det inte välbetänkt förorda någon precisering av holagets lokaliseringspolitiska målsättning utöver den i propositionen givna och avstyrker därför nämnda motioner i förevarande delar.

Vad i statsrådsprotokollet anförts beträffande aktiekapital, reservfond m. m. har inte gett utskottet anledning till erinran. Utskottet tillstyrker därför det äskade investeringsanslaget av 9,7 milj. kr. och föreslår att riksdagen lämnar det begärda bemyndigandet för fullmäktige i riksgäldskontoret att ställa garanti för lån till SVETAB.

I motionerna I: 980 och II: 1127 framförs yrkande beträffande information till riksdagen om SVETAB:s fortlöpande verksamhet. Utskottet får med anledning härav erinra om att företagsdelegationen i sitt delbetänkande »Förslag till samordning» föreslagit nya former för information till riksdagen om de statliga företagen. Utskottet räknar med att förslag i hit hörande frågor inom kort kommer att föreläggas riksdagen och anser därför att sistnämnda motionsyrkande inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Såsom tidigare nämnts har företagsdelegationen fått i uppdrag att föreslå riktlinjer för den långsiktiga vidareutvecklingen av de statliga företagen. Det bör framhållas att direktiven till företagsdelegationen ger delegationen frihet att pröva praktiskt taget alla frågor som berör de statliga företagen. Med beaktande härav kan utskottet inte finna det påkallat att riksdagen, såsom föreslagits i motionerna I: 981 och II: 1126, i detta sammanhang begär prövning och förslag angående riktlinjer för statlig företagsamhet m. m. Utskottet avstyrker således yrkandet härom.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 964 och II: 1107 samt I: 980 och II: 1127, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats beträffande överförande av industrietableringsdelegationens verksamhet till Svenska Industrietableringsaktiebolaget,

2. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 964 och II: 1107 samt I: 980 och

II: 1127, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats beträffande målsättning m. m. för Svenska Industrietableringsaktiebolagets verksamhet,

3. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och i anledning av motionerna I: 964 och II: 1107 samt I: 980 och II: 1127 till *Teckning av aktier i Svenska Industrietableringsaktiebolaget* för budgetåret 1969/70, på kapitalbudgeten under fonden för statens aktier anvisar ett investeringsanslag av 9 700 000 kr.,

4. att riksdagen medger att Svenska Utvecklingsaktiebolaget utövar rösträtt för statens aktier i Svenska Industrietableringsaktiebolaget vid bolagsstämma samt uppbär avkastning av aktierna,

5. att riksdagen bemyndigar fullmäktige i riksgäldskontoret att ställa garanti för lån till Svenska Industrietableringsaktiebolaget intill ett belopp av 20 000 000 kr. jämte ränta,

6. att riksdagen avslår motionerna I: 980 och II: 1127 i vad de avser fortlöpande redovisning om Svenska Industrietableringsaktiebolagets verksamhet,

7. att riksdagen avslår motionerna I: 981 och II: 1126.

Stockholm den 13 maj 1969

På statsutskottets vägnar:

BIRGER ANDERSSON

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Birger Andersson (s), Fritz Persson (s), Rikard Svensson (s), Axel Andersson (fp), Virgin (m), fru Wallentheim (s), herrar Mårtensson (s), Bertil Petersson (s), Ottosson (m), Bengtson (cp), Herbert Larsson (s), Nyman (fp), Jonsson (s), fru Elvy Olsson (cp) och herr Lindblad (fp) samt

från andra kammaren: herrar Karlsson i Olofström (s), Almgren (s), Mellqvist (s), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Nordstrandh (m), Nilsson i Tvärålund (cp), Antonsson (cp), fru Holmberg (s), herrar Blomkvist (s), Jönsson i Arlöv (s), Gustavsson i Ängelholm (s), Lothigius (m) och Eriksson i Arvika (fp).

Reservationer

1. av herrar Axel Andersson (fp), Virgin (m), Ottosson (m), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Lindblad (fp), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Nordstrandh (m), Nilsson i Tvärålund (cp), Antonsson (cp), Lothigius (m) och Eriksson i Arvika (fp) som beträffande *SVETAB:s uppbyggnad* anser att det stycke i utskottets yttrande på s. 2 som börjar med »Utskottet har» och slutar med »med industrietableringsdelegationen» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Som påpekas i motionerna I: 964 och II: 1107, I: 981 och II: 1126 samt I: 980 och II: 1127 saknas en genomtänkt och redovisad plan för den statliga företagssektorn, dess organisatoriska uppbyggnad och allmänna expansion. Informationen till riksdagen om de statliga företagen är ofta bristfällig. Det förhållandet att frågan om formerna för riksdagens insyn i den statliga företagsamheten behandlas av den år 1968 tillsatta företagsdelegationen kan enligt utskottets mening inte motivera att en proposition med så knapphändiga informationer som den förevarande läggs fram för riksdagen.

Utskottets vederbörande avdelning har under ärendets behandling skaffat sig viss information som borde ha lämnats i propositionen. Utskottet kan efter denna kompletterande information godta förslaget att den verksamhet som för närvarande bedrivs inom industrietableringsdelegationen övertas av Svenska Industrietableringsaktiebolaget, SVETAB.»

2. av herrar Axel Andersson (fp), Virgin (m), Ottosson (m), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Lindblad (fp), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Nordstrandh (m), Nilsson i Tvärålund (cp), Antonsson (cp), Lothigius (m) och Eriksson i Arvika (fp) som beträffande *SVETAB:s målsättning* anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 3 som börjar med »Med anledning» och slutar med »förevarande delar» bort ha följande lydelse:

»Till dess riksdagen förelagts förslag om målsättning m. m. för utvecklingen av den statliga företagssektorn bör SVETAB:s verksamhet koncentreras till orter och regioner där det råder sysselsättningssvårigheter och behov av nya arbetstillfällen, något som gäller inte minst i övre Norrland. Den lokaliseringspolitiska målsättning som spelade en så stor roll vid tillkomsten av industrietableringsdelegationen bör således vidmakthållas. Bolaget bör sålunda i varje fall tills vidare inrikta sin verksamhet enbart på lokaliseringsobjekt.»

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

»2. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 964 och II: 1107 samt I: 980 och II: 1127,

samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänner av departementschefen förordad målsättning m. m. för Svenska Industrietableringsaktiebolagets verksamhet med den ändring som följer av vad utskottet anfört,»

3. av herrar Axel Andersson (fp), Virgin (m), Ottosson (m), Bengtson (cp), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Lindblad (fp), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Nordstrandh (m), Nilsson i Tvärålund (cp), Antonsson (cp), Lothigius (m) och Eriksson i Arvika (fp) som beträffande *riktlinjer för statlig företagsamhet* anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 3 som börjar med »Såsom tidigare» och slutar med »yrkandet härom» bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar i förutnämnda motioner framförda uppfattningar att Kungl. Maj:t snarast inför riksdagen bör redovisa en precisering av de riktlinjer som bör gälla för statlig företagsamhet. Att föreslå riktlinjer för den långsiktiga vidareutvecklingen av de statliga företagen är en central uppgift för företagsdelegationen. Utskottet finner det därför angeläget att delegationen bedriver sitt arbete beträffande dessa frågor med största skyndsamhet så att förslag i nu ifrågavarande avseenden snarast möjligt kan föreläggas riksdagen.»

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

»7. att riksdagen med bifall till motionerna I: 981 och II: 1126 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande förslag snarast möjligt om riktlinjer m. m. för den statliga företagssektorn.»